

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003514

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуртова Ксенія Миколаївна

2. Kseniia Hurtova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7788-5132

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48007 081 Право

Дата захисту: 24-01-2025

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 7370

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07.23

Тема дисертації:

1. Неприпустимість зловживання правом як комплексний міжгалузевий правовий інститут
2. Inadmissibility of law abuse as a comprehensive cross-sectoral legal institution

Реферат:

1. У дисертації вперше у вітчизняній юридичній науці запропоновано розв'язання важливого наукового завдання, яке полягає у з'ясуванні особливостей юридичної природи неприпустимості зловживання правом, як комплексного міжгалузевого правового інституту, тенденцій та закономірностей його розвитку, місця в системі права, способів юридичного захисту від зловживання правом. Аналіз науково-концептуальних та методологічних передумов дослідження неприпустимості зловживання правом, як комплексного міжгалузевого правового інституту, вказує на наступне. Встановлено, що методологія дослідження неприпустимості зловживання правом, як комплексного міжгалузевого правового інституту, складається із наступних рівнів: принципи пізнання (науковість, об'єктивність, всебічність, плюралізм, історизм, комплексність); наукові категорії, що утворюють систему знань, закономірностей, парадигм, теорій про сутність предмету дослідження; загальні (філософські) методи (діалектичний та метафізичний методи); загальнонаукові методи (історичний, формально-логічний, системний, функціональний, синергетичний методи та метод структурного аналізу); приватно-наукові методи (конкретно-соціологічний, статистичний,

прогностичний методи та метод моделювання); спеціальні методи (порівняльно-правовий, формально-догматичний (юридичний) методи та метод правового експерименту). Аргументовано показано, що до числа ключових рис комплексного міжгалузевого правового інституту слід відносити наступні: вони є структурною частиною джерел права; містять загальні для суміжних галузей положення; є відображенням загальних принципів права, спільних для деяких чи всіх галузей права; є відображенням загальних для кількох суміжних галузей юридичних конструкцій; їх предметом є певна сторона уподібнення суспільних відносин; спрямовані на забезпечення уніфікації нормативно-правових приписів, однотипності правового регулювання. Визначено, що дискусійним виглядає питання щодо розмежування понять «комплексні» та «міжгалузеві» правові інститути. Такий підхід є штучним, особливо в контексті загальних уявлень щодо системних зв'язків у праві. Основна причина цього в тому, що ознаки комплексних інститутів цілком екстраполюються на міжгалузеві інститути, як і навпаки. Своєю чергою, утворення та функціонування міжгалузевих інститутів завжди передбачає наявність між їхніми елементами системних зв'язків, адже норми права, що складають подібні інститути не є механічними утвореннями. З'ясовано, що важливою рисою комплексних міжгалузевих правових інститутів є наявність відповідних принципів, покладених в основу їхнього утворення. Відстежено еволюцію уявлень про природу зловживання у праві. Вона виявляється у наступному. Вже в добу античності постановка питання щодо недопущення зловживання правом вийшла за межі класичного приватного права. Тоді також йшлося й про неможливість зловживання правом в межах юридичних процедур. Аналіз пам'яток права періоду середньовіччя вказує на те, що оцінка тих чи інших юридично значимих дій, їхнє прирівнювання до зловживання правом здебільшого відбувалася в межах юридичного процесу (правил перебування особи в суді). Перші згадки ситуацій, що тяжіють до зловживання правом, також віднаходимо у староруських джерелах. Це свідчить про наявність давніх історичних традицій у регулюванні проблеми зловживання правом. Однак відразу слід зауважити, що термін «зловживання правом» давньоруське право не знало, а оперувало поняттям «недобросовісність».

2. For the first time in the national legal science, the dissertation proposes a solution to an important scientific task, which is to clarify the peculiarities of the legal nature of the inadmissibility of law abuse as a comprehensive cross-sectoral legal institution, the tendencies and patterns of its development, its place in the system of law, and the ways of legal protection against law abuse. The analysis of the scientific-conceptual and methodological prerequisites for the study of the inadmissibility of law abuse as a comprehensive cross-sectoral legal institution indicates the following. It is established that the methodology for studying the inadmissibility of law abuse as an integral interdisciplinary legal institution includes the next levels: principles of cognition (scientificity, objectivity, comprehensiveness, pluralism, historicism, complexity); scientific categories that form a system of knowledge, patterns, paradigms, theories about the essence of the subject of research; general (philosophical) methods (dialectical and metaphysical methods); general scientific methods (historical, formal and logical, systemic, functional, synergistic methods and the method of structural analysis); private scientific methods (specific sociological, statistical, prognostic and modelling methods); special methods (comparative legal, formal dogmatic (legal) methods and the method of legal experiment). It is argued that the key features of a comprehensive cross-sectoral legal institution include the following: they are a structural part of the sources of law; they contain provisions common to related branches; they reflect general principles of law common to some or all branches of law; they reflect legal constructions common to several related branches of law; their subject matter is a certain aspect of social relations; they are aimed at ensuring the unification of the normative legal provisions and homogeneity of legal regulation. Moreover, it is determined that the issue of distinguishing between the concepts of «comprehensive» and «cross-sectoral» legal institutions is controversial. Such an approach is artificial, especially in the context of general concepts of systemic relations in law. The main reason for this is that the features of comprehensive institutions are fully extrapolated to cross-sectoral institutions, and vice versa. In its turn, the formation and functioning of cross-sectoral institutions always involves the existence of systemic links between their elements, since the rules of law that make up such institutions are not considered to be mechanical entities. Furthermore, it is established that an important feature of comprehensive cross-sectoral legal institutions is the existence of relevant principles which form the basis for their establishment. It is also examined the

evolution of ideas about the nature of abuse in law. It manifests itself in the following. In ancient times, the issue of preventing abuse of law went beyond the scope of classical private law. Back then, it was also about the impossibility of law abuse within legal procedures. An analysis of legal monuments of the Middle Ages shows that the assessment of certain legally significant actions and their equating to abuse of law mostly took place within the legal process (rules of court proceedings). The first references to situations involving abuse of law can also be found in Ancient Rus sources. This is an evidence of the existence of long historical traditions in regulating the problem of abuse of law. However, it should be noted at once that the term 'abuse of law' was not known in Old Rus law, but was used in the context of 'bad faith'. The first attempt to prevent the abuse of law during the bourgeois revolutions was made in Article 11 of the Declaration of the Human and Civil Rights (1789), which states that free expression of opinions and points of view are among the most valuable human rights; therefore, every citizen may freely speak, write, and print, being responsible only for the abuse of this freedom in cases provided for by law.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Гуртова К.М. Розвиток наукових уявлень про зловживання правом у вітчизняній юриспруденції. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. № 4 (103). С. 315-323.
- Гуртова К.М. Деякі аспекти зловживання правом у цивільному та господарському судочинстві. Право і безпека. 2024. № 1(92). С. 23-30.
- Гуртова К.М. Розуміння зловживання правом в правових позиціях Великої палати Верховного Суду. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. Вип. 3/2024. С. 20-25.
- Гуртова К.М. Сучасні науково-концептуальні підходи щодо розуміння поняття «комплексний міжгалузевий правовий інститут». Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Сер.: Право. 2024. Вип. 85. Ч. 1. С. 46-53.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Невзоров Ігор Львович

2. Igor L. Nevzorov

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ермоленко Дмитро Олександрович

2. Dmytro O. Yermolenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-1334-5194

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Россіхін Василь Васильович

2. Vasyl V. Rossikhin

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3423-8896

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет радіоелектроніки

Код за ЄДРПОУ: 02071197

Місцезнаходження: проспект Науки, буд. 14, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазарев Віктор Вікторович
2. Viktor Lazarev

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9468-0497

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юшкевич Олена Геннадіївна
2. Elena G. Yushkevich

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0024-6070

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Бурдін Михайло Юрійович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Бурдін Михайло Юрійович

